

Handläggare
Marianne Gabrielsson
Telefon: 08-508 25 950**Till**
Socialnämnden
2015-12-15

Redovisning av uppdraget att utreda förutsätt- ningarna för familjecentraler i ytterstadsdelarna

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner redovisningen.
2. Ärendet delges stadsdelsnämnderna.

Gillis Hammar
FörvaltningschefVeronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Stockholm ska vara en stad för alla. För att förhindra sociala problem behöver stadens verksamheter fokusera på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Medvetenheten finns om att familjecentraler ger förutsättningar för att erbjuda tidigt stöd och därmed ge jämlika livschanser för alla stadens medborgare.

Utredningen har genomförts genom intervjuer och dialogmöten med representanter från sju stadsdelsförvaltningar i ytterstaden. Utredningen visar att stadsdelsförvaltningarna vill och ser förutsättningar för att etablera familjecentraler. Kontakter har även tagits med verksamhetschefer inom Stockholms läns landsting. Enligt dessa kontakter finns inga planer på att starta familjecentraler eller nyetablera barnavårdscentraler. Inom de stadsdelsförvaltningar som varit delaktiga i utredningen finns idéer om hur det fortsatta arbetet lokalt skulle kunna utvecklas utan formaliserade avtal med landstinget.

Bakgrund

I Stockholms stads budget för 2015 gavs socialnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att starta fler familjecentraler med fokus på ytterstaden.

Ramböll Management Consulting har på uppdrag av Socialdepartementet genomfört en förstudie och utvärdering av familjecentrum (i rapporten används detta begrepp) i Sverige (Ramböll 2014). Rapporten gav ett kunskapsunderlag för hur ett eventuellt nationellt stödjande implementeringsarbete gentemot huvudmännen på området borde se ut. Rapporten tar fasta på samverkan och vilka åtgärder som behöver vidtas för att stärka denna. Vidare föreslås effektstudier på familjecentraler, familjecentralsliknande verksamheter respektive traditionell organisering. Initiativ från Socialdepartementet efter rapporten levererats, är inte kända. Kritik mot rapporten har framförts av den nationella intresseföreningen Föreningen för Familjecentralers Främjande (FFFF). De saknar brukarnas upplevelser av verksamheten. Dessutom framhåller de att rapporten har ett begränsat perspektiv på verksamheten, samverkan och organisation.

Åren 2009-2012 drev dåvarande Statens folkhälsoinstitut satsningen *Den nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd - en vinst för alla* på uppdrag av regeringen. En tydlig slutsats av de forskningsstödda satsningarna i kommunerna var att familjecentraler gav goda förutsättningar för att nå föräldrar och för att i samverkan erbjuda föräldrar tidigt stöd.

Ärendet

En familjecentral innebär att öppna förskolan, socialtjänst, barnmorskemottagning och barnavårdscentral är samlokaliserade och samverkar kring tidiga hälsofrämjande insatser för barnfamiljer. Det ger en plattform för att främja ett jämlikt föräldraskap, frågor som rör integration och identifiera föräldrar som behöver stöd.

För att undersöka förutsättningarna har dialogmöten hållits med öppenvården vid sju stadsdelsförvaltningar i ytterstaden, Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Farsta, Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Skärholmen. Samtal har även förts med förvaltningschefer inom dessa förvaltningar.

Chefer och medarbetare i stadens ytterstadsdelar ser behov av att starta familjecentraler. Vid aktuella förvaltningar finns erfarenheter av att ha arbetat inom familjecentraler och kunskap om vilka möjligheter samverkansformen kan erbjuda. Utredningen visar att Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Hässelby-Vällingby är redo att arbeta för etablering av familjecentral i sina

stadsdelsområden och har stöd hos respektive förvaltningsledningen för detta.

I stadsdelsområdena finns stadsdelar som utifrån ett folkhälsoperspektiv bedöms vara i behov av en familjecentral. I linje med intentionerna med en familjecentral, förs diskussioner över vilka behov medborgare/ familjer har, vilka lokala aktörer som de kan samarbeta med och hur medborgarna i deras områden kan bjudas in till delaktighet. I Spånga-Tensta finns en familjecentral och i Rinkeby-Kista finns familjecentralsliknande verksamheter.

Kontakter med Stockholms läns landsting

Intervjuer har gjorts med berörda verksamhetschefer inom barnhälsovården i de aktuella stadsdelsområdena. Majoriteten är positiva till att utveckla och fördjupa samarbetet med socialtjänsten kring utsatta familjer och utifrån ett förebyggande perspektiv. Utifrån en nyetablering av familjecentral framhålls vikten av politisk förankring. I kontakt med beställarenheten centralt vid Stockholms läns landsting klargörs att det inte finns planer på att starta familjecentraler eller nyetablera barnavårdscentraler. Lokala initiativ i samarbete med verksamheter

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har beretts i förvaltningsgrupp 9 december 2015.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den sociala hållbarhetskommisionen har under 2015 kartlagt och synliggjort utvecklingen i staden. I sin första rapport presenterades betydande skillnaderna mellan stadsdelsområden i staden. Socialförvaltningens kontakt med representanter från ytterstadsdelarnas bekräftar detta. De ser betydande skillnader mellan stadsdelarna och stora behov av olika stödinsatser hos barnfamiljer i utsatta områden. Representanter från ytterstadsdelarna ser olika praktiska lösningar till att minska ojämlikheterna. De vill bland annat öka sin tillgänglighet, möta familjers behov bättre och stärka integrationen genom att etablera familjecentraler i utsatta områden.

Stockholm ska vara en stad för alla. För att förhindra sociala problem behöver stadens verksamheter fokusera på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Under inriktningsmålet *Ett Stockholm som håller samman* åläggs alla stadens nämnder och bolag att bidra till målen *Alla barn i Stockholm har jämlika uppväxtvillkor* och *Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla*. Genom etablering av familjecentraler i ytterstaden skapas en struktur för att

kunna erbjuda familjer stöd i syfte att alla ska kunna få jämlika livschanser.

Trots att det saknas en inriktning mot etablering av familjecentraler inom hälsovården, kan flera steg i riktning mot familjecentraler tas. Ett stärkt preventivt socialt arbete, ökat samarbete med öppna förskolan och fördjupad samverkan med befintlig hälsovård är viktiga steg på vägen mot fullskaliga familjecentraler.

Flera av de aktuella stadsdelsförvaltningarna har idéer om hur arbetet kring att etablera familjecentraler i ytterstaden skulle kunna utvecklas, även om det i dagsläget inte finns förutsättningar att formalisera samarbetet med Stockholms läns landsting.

Socialförvaltningen har för avsikt att i Forsknings- och utvecklingsplanen, som redovisas socialnämnden i januari 2016, komma med ett förslag som avser att avsätta utvecklingsmedel för att aktuella stadsdelsförvaltningar ska kunna ta initiativ till att påbörja arbetet med att etablera familjecentraler.

Socialförvaltningens roll skulle kunna vara att följa och samordna vissa insatser som rör kompetensutveckling, omvärldsbevakning och forum för erfarenhetsutbyte.

Förvaltningen förslag till beslut

Socialnämnden godkänner redovisningen och ärendet delges stadsdelsnämnderna.